БЕКІТЕМІН
«№17 ЖОББСОБМ» КММ басшысы
_____Р.С. Досанова
2023ж. «____» _____

Кәсіптік бағдар беру жұмысы бойынша
2023 – 2024 оқу жылына арналған бағдарлама

Мақсаттары:

- оқу бейінін және болашақ кәсіби қызмет саласын таңдау процесінде оқушыларға кәсіптік бағдар беру.
- оқушылардың еңбекке саналы көзқарасын дамыту, өз мүмкіндіктеріне, қабілеттеріне сәйкес және еңбек нарығының талаптарын ескере отырып, қызмет саласын таңдау еркіндігі жағдайында кәсіби өзін-өзі анықтау.

Міндеттері:

- оқушылардың қалауы, бейімділігі және мүмкіндіктері туралы мәліметтерді оқу бейіндері бойынша бөлу үшін алу;
- таңдау бойынша курстар сабақтарында және тәрбие жұмысында қолданылатын кешенді және дәстүрлі емес нысандар мен әдістер есебінен бейіндік оқытудың вариативтілігін қамтамасыз ету;
- жұмысқа орналасу қиындықтарын болжау оңай мектеп оқушыларының кейбір топтарына қосымша қолдау көрсету (тәуекел тобындағы балалар, тұрмысы нашар отбасылардан шыққан балалар);

Жоспарды іске асыру өңірде сұранысқа ие кәсіби кадрларды даярлауға бағытталған кәсіптік бағдарлау іс-шараларын өткізуге педагогтердің, оқушылардың ата-аналарының, жұмыс берушілердің, халықты жұмыспен қамту орталығының қызметкерлерінің және өзге де мүдделі тұлғалардың белсенді қатысуын көздейді.

Мамандығы (лат. "professio" - ресми түрде көрсетілген кәсіп, мамандық) - белгілі бір дайындықты қажет ететін және адамның өмір сүру көзі болып табылатын еңбек қызметінің, кәсіптің бір түрі.

Бағдарлау-қоршаған ортаны түсіну немесе белгілі бір бағытқа бағытталған іс-әрекет.

Сөздің кең мағынасында кәсіптік бағдар беру-мамандықты саналы түрде таңдауға дайындау мақсатында жастарға қоғамдық және педагогикалық ықпал ету жүйесі, мамандықты ғылыми негізделген таңдауды қамтамасыз ететін мемлекеттік іс-шаралар жүйесі.

Сөздің тар мағынасында кәсіптік бағдар беру-оқушылардың ішкі қажеттілігін және кәсіпті саналы түрде таңдауға дайындығын қалыптастыруға бағытталған іс-әрекет.

Мектепте кәсіптік бағдар беру жұмысын мекеме әкімшілігі, сынып жетекшілері, кітапханашы, пән мұғалімдері жүргізеді.

Оқушыларды кәсіптік бағдарлау жөніндегі олардың қызметінің негізгі міндеттері:

- еңбекке оң көзқарас қалыптастыру;
- кәсіби қызметтің мазмұнын түсінуге үйрету;
- мамандыққа қойылатын талаптарды жеке қасиеттермен байланыстыруға үйрету;
- өз мүмкіндіктері мен қабілеттерін талдауға үйрету, (жеке тұлғаның қасиеттері мен мүмкіндіктерін білу және бағалау қажеттілігін қалыптастыру)

Мектептегі кәсіптік бағдар беру жұмысының негізгі бағыттары:

- Кәсіби ақпарат.
- Кәсіптік тәрбие.

Жұмыс жоспары оқушылардың жас ерекшеліктерін, бастауыш, негізгі, орта мектептегі жұмыс мазмұны, нысандары мен әдістеріндегі сабақтастықты ескере отырып кезең-кезеңімен жүзеге асырылады.

Кәсіптік бағдар беру жұмысының
2023 – 2024 оқу жылына арналған жоспары

№	Қызметтің мазмұны	Күні және сынып	Жауаптылар
	Мектептегі ұйымдастыру жұмысы		
1	Кәсіби бағдар бойынша материалды таңдау. "Сенің кәсіби мансабың" "Мамандықтар әлемінде" "Мамандық таңдаудың шарттары" "Түлекке көмектесу үшін", "Қайда оқуға бару керек".	Қыркүйек	БТЖО С.Е.Бекбергенова
2	Өткен жылғы кәсіптік бағдарлау нәтижелеріне талдау жүргізу (9, 11 сынып түлектерін жұмысқа орналастыру және кәсіптік оқу орындарына түсу мәселелері)	Қыркүйек	БТЖО С.Е.Бекбергенова, Сынып жетекшілер
3	Жаңа оқу жылына арналған кәсіптік бағдар беру жұмысының жоспарын жасау және талқылау	Қыркүйек	БТЖО С.Е.Бекбергенова, педагог-психолог Л.С. Овчарова
4	Кәсіптік бағдар бойынша кітап көрмелері	Жыл бойы	Кітапханашы К.Н.Сулейменова
5	Жоғары оқу орындарымен өзара іс-қимылды жүзеге асыру	Жыл бойы	БТЖО С.Е.Бекбергенова
	Педагогикалық кадрлармен жұмыс		
1	Сынып жетекшілеріне әр түрлі жастағы оқушылармен кәсіптік бағдар беру жұмыстарын жоспарлау бойынша ұсыныстар әзірлеу	Желтоқсан	БТЖО С.Е.Бекбергенова, педагог-психолог

			Л.С.Овчарова
	Ата-аналармен жұмыс		
1	«Отбасының дұрыс кәсіби өзін-өзі анықтаудағы рөлі» тақырыбындағы ата-аналар дәрісі	III тоқсан	9-11 сыныптардың сынып жетекшілері
2	Оқушылармен мамандық таңдау мәселесі бойынша ата-аналармен жеке кеңестер	Жыл бойы	Сынып жетекшілер
3	Оқушылар мен ата-аналарды оқу орындарында Ашық есік күндерін өткізу туралы хабардар ету	Жыл бойы	Сынып жетекшілер
	Оқушылармен жұмыс		
1	Оқу орындары өкілдерінің мектеп оқушыларымен әңгімелесуі	Жыл бойы	9-11 сыныптардың сынып жетекшілері
2	Кәсіптік бағдарды анықтау мақсатында оқушылардың тестілеуін және сауалнамасын ұйымдастыру.	Жыл бойы	Педагог-психолог Л.С. Овчарова
3	Оқушылармен «Кәсіптер әлемінде» көрмелерін ұйымдастыру және өткізу,	Жыл бойы	Сынып жетекшілер, кітапханашы К.Н.Сулейменова
4	Сынып сағаттарының серияларын өткізу: «Жүз жол-сенікі бірі» «Мен және менің болашақ мамандығым» «Армандарды қалай жүзеге асыруға болады» «Жас болу оңай ма» «Адамдар өмірде неге ұмтылады»	Жыл бойы	5-11 сыныптардың сынып жетекшілері
6	Жоғары сынып оқушыларының оқу орындарының Ашық есік күндеріне қатысуын қамтамасыз ету	9-11 сыныптар	Директор Н.Н. Воробьёва
7	Сабақта мамандықтармен танысу	1-4 сыныптар 6-11 сыныптар	Пән мұғалімдері
8	Оқушылардың қызуғышылықтарын анықтау бойынша диагностика жүргізу	Жыл бойы	Сынып жетекшілер, мектептің психологтары

1-4 сыныптар
Мамандықтар әлемі

-Ата-аналардың мамандықтарымен танысу	- сынып сағаттар -ездесулер - мамандық туралы әңгіме
- Еңбек қызметіне оң көзқарасты қалыптастыру.	- еңбек туралы әңгімелер - сыныптан тыс іс-шаралар - кәсіптік бағдар беру ойындары
- Кәсіптермен танысу, кәсіптер әлемі туралы түсініктерді кеңейту	- кәсіптер каталогын құру - кәсіптік бағдар беру ойындары - сынып сағаттары-кездесулер
- Мектеп компонентінің сағаттары: үйірмелер, таңдау бойынша пәндер	- ойындар мен міндеттердегі информатика - сөйлеуді дамыту

5-8 сыныптар

Болашақ мамандықты таңдау мәселесі жасөспірімдер үшін басымдық болып табылады. Осы жастағы әрбір жас жігіт осы үлкен және жиі өзгеретін әлемде кім болу керектігін ойлайды. Ең бастысы - шатастырмау, олардың жеке мүдделеріне, қабілеттеріне, мүмкіндіктеріне сәйкес дұрыс таңдау жасау. Жоғарыда айтылғандай, тренинг өткізу жасөспірімдерге болашақ мамандық шеңберінде өз мақсаттарын түсінуге және өз қызметін жоспарлауға, сондай-ақ басқа адамдармен қарым-қатынас жүйесін құруға мүмкіндік берудің ең тартымды тәсілдерінің бірі болып табылады.

«Адам – еңбек – мамандық» саласындағы өзін-өзі анықтау

- Кәсіптік бағдарлау негіздерін қалыптастыру	- оқушылардың сауалнамасы - оқушылардың жеке психологиялық ерекшеліктерін психологиялық тестілеу (диагностикалық минимум)
- Оқушылардың өз қызығушылықтарын, қабілеттерін, мамандықтарды таңдаумен байланысты қоғамдық құндылықтарды түсінуі.	- психологиялық тренингтер, тестілеу, тренинг элементтері бар фронтальды сабақтар - сынып сағаттары - кәсіптік бағдар беру ойындары.
- Мектеп компонентінің сағаттары: элективті курстар, үйірмелер, таңдау пәндері	

Бейін алдындағы дайындық

Бейін алдындағы дайындықтың негізгі міндеті - оқыту бейінін таңдауға дайындық, болашақ кәсіби қызметті болжау.

9 сынып

№	Жұмыстың мазмұны	Мерзімдері	Жауаптылар
1	2023-2024 жылдарға арналған бейін алдындағы даярлықтың оқу жоспарын келісу	Тамыз	Әкімшілік
2	Оқу орындарына, кәсіпорындарға, мекемелерге және ұйымдарға экскурсиялар ұйымдастыру.	Жыл бойы	Сынып жетекшілер
3	9 сыныптардағы ата-аналар жиналысы: сабақтан тыс жұмыстарды ұйымдастыру, ҰБТ-ға дайындық, одан әрі білім беру бағытын таңдау	Жыл бойы	Сынып жетекшілер
4	Ақпараттық іс-шаралар өткізу: Кәсіптік бағдар беру бойынша стендтерді ресімдеу.	Жыл бойы	Сынып жетекшілер
5	Кәсіби бағыттағы диагностика	Жыл бойы	Сынып жетекшілер
6	Бейін алдындағы дайындықты енгізу нәтижелерін қадағалау, түзету және жалпылау	Жыл бойы, сәуірге дейін	Әкімшілік
7	Жыл қорытындысын шығару	Мамыр	Әкімшілік

Жалпы мектептік іс-шаралар

Мерзімі	Қызмет бағыттары	жауаптылар, қатысушылар
Жыл бойы	- Оқу орындары туралы ақпарат жинау. - Кәсіби мерекелерге арналған тақырыптық буклеттер шығару. - Кәсіптік бағдар беру ойындарын ұйымдастыру және өткізу. - Түрлі кәсіп өкілдерімен кездесулер. - Кәсіптік бағдарлау байқауына қатысу.	Сынып жетекшілер

Сынып сағаттарының шамалы тақырыбы

№	1-4 сыныптар
1	Менің қызығушылықтарымның әлемі
2	Барлық жұмыстар жақсы-дәміне қарай таңдаңыз.
3	Біздің ата-анамыздың мамандықтары.
4	Әр түрлі, қажетті және маңызды мамандықтар туралы.
5	Мамандыққа жол мектептен басталады.
6	Менің болашақ мамандық туралы арманым.
7	Өзіне және адамдарға қуаныш сыйлайтын еңбек.

	5-9 сыныптар
	5 сынып
1	Мен кіммін?
2	Жақсы деген не және жаман деген не
3	Мен бар екенімді сеземін
4	Назар аудару және есте сақтау
5	Мамандыққа қызығушылық
6	Бейімділік жұмбақтары. Қабілеттерді қалай дамыту керек.
7	Мамандықтар туралы не білемін
8	Дұрыс таңдау негіздері
	6 сынып
1	Мен қандаймын?
2	Менің артықшылықтарым мен кемшіліктерім
3	Эмоцияны қолға ұстау
4	Ойлау түрі
5	Кәсіби бейімділік
6	Ойшыл немесе суретші?
7	Мамандық формуласы.
8	Мамандық таңдаудағы қателіктер.
	7-9 сыныптар
1	Мен қалаймын-мүмкін-керек
2	Коллаж
3	Мамандықтар әлемі
4	Мамандықтар туралы әңгімелер
5	Интернет мүмкіндіктерін зерттеу
6	Мамандық таңдауға қандай факторлар әсер етеді. Сауалнама.
7	Кәсіптік бағдар беру және медициналық кәсіптік кеңес беру.
8	Мамандық таңдау себептері.
9	Мамандықтардың психологиялық сипаттамалары.
10	Олар біздің мектепте оқыды.